

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Fra hovedbestyrelsesmødet	side 3
Status efter folketingsvalget	side 4
Interview med Jens P. Petersen	side 6
Kratluskere og landmænd	side 9
En slægtsgård på Fejø	side 12
Lund Mølle	side 16

Tidsskrift for
 Dansk Slægtsgaardsforening
 Oktober – November 1987
 Nr. 270 – 45. årgang

Hovedbestyrelsen fotograferet den 20. oktober 1987 foran Vingstedcentret.

Fra venstre ses:

Holger Buch Juul, Frede Falk Rasmussen, Peder Nørgaard Larsen, Ingrid Houbak, Hans Kloppenborg Skau, Meta Larsen, Torp Friis Møller, Peder Møller Frifelt, Jens P. Petersen, Aage Tolstrup, Carl Martin Christensen, Vagn Mathiasen, Knud Raunkjær, Hans Peder Madsen og Henry Slemming.

(Foto: Per Allan Lunding)

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 3. juli 1941

Redaktion:

Ole G. Nielsen, Lundforlundvej 8, 4200 Slagelse, tlf. 03 58 40 16

Kasserer, sekretær og annonceekspedition:

Inger M. Hansen, Bjerggårdsvænget 9, 2840 Holte,
tlf. 02 80 25 37 (efter 17). Postgironr. 80831 42

Slægtsgaardsarkivet:

«Klostergaardens», Ole Hansensvej 3, 4100 Ringsted,
tlf. 03 61 25 35 (onsdag 11-15 og evt. efter aftale)

Arkivar Else-Margrethe Ransy, Udbygade 19, 1, 2200 København N,
tlf. 01 37 73 22 kl. 18-21 (fortrinvis folketællinger)

Genealog Bo Johansen, St. Strandstræde 4, 1, 1255 København K,
tlf. 01 11 67 20 efter kl. 18 (fortrinvis gård- og slægtsundersøgelser)

Hovedbestyrelsen:

Formand: Gårdejer Carl Martin Christensen, «Kaaregaard», Badstrupvej 39,
Badstrup, 5485 Skamby, tlf. 09 85 11 74

Næstformand: Gårdejer Peder Møller Frifelt, «Lindegård», Tyndkærvej 7,
6823 Ansager, tlf. 05 24 30 87
(Formand: Bladudvalget)

Gårdejer Vagn Mathiasen, «Solgaard», Toeltvej 4, Langerød,
3480 Fredensborg, tlf. 02 19 38 37
(Formand: Arkivudvalget og Nordsjællandskredsen)

(Opmærksomhed: tre udgør hovedbestyrelsens forretningsudvalg)

Gårdejer Aage Tolstrup, «Stangegaard», Skarpeskadevej 6, Aarsballe,
3700 Rønne, tlf. 03 99 92 77
(Formand: Bornholm)

Gårdejer, borgmester Verner Larsen, Abovej 17, Herlufille,
4160 Herlufmagle, tlf. 03 75 11 61

Gårdejer Meta Larsen, «Skovvang», Præstøvej 107,
4640 Fakse, tlf. 03 82 51 45
(Formand: Sjælland-Syd)

Gårdejer Frede Falk Rasmussen, «Vestervang», Marrebæk Tværvvej 5,
Marrebæk, 4873 Væggerløse, tlf. 03 87 73 57
(Formand: Lolland-Falster afd.)

Gårdejer Hans Peder Madsen, «Mariesminde», Røjrupvej 41,
5550 Langeskov, tlf. 09 97 23 21
(Formand: Fynskredsen)

Gårdejer Torp Friis Møller, Aarslevvej 4, Aarslev,
6230 Rødekro, tlf. 04 66 66 97
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Gårdejer Hans Kloppenborg Skau, «Skovgaard», Skovgårdsvej 15,
Hammelev, 6500 Vojens, tlf. 04 57 72 21
(Formand: Haderslev amt)

Gårdejer Knud Raunkjær, Magnolievej 114,
6880 Tarm, tlf. 07 37 30 08

Gårdejer Peder Nørsgaard Larsen, «St. Engeborg», Ballingvej 5,
7800 Skive, tlf. 07 52 24 85

Gårdejer Henry Slemming, Hammelevvej 23, Hammelev,
8500 Grenå, tlf. 06 32 01 99
(Formand: Århus amt)

Gårdejer Ingrid Houbak, «Gedemaalsgaard», Sakstrupvej 32, Bjergby,
9800 Hjørring, tlf. 08 97 10 36

Kredsformænd, der ikke er medlem af hovedbestyrelsen:

Gårdejer Mads Andersen, Skårupvej 4, Hanning,
6900 Skjern, tlf. 07 36 20 74
(Formand: Ringkøbing amt)

Gårdejer Carl P. Jensen, Vadgård, Vadgårdsvej 25,
6830 Nr. Nebel, tlf. 05 28 81 14
(Formand: Ribe amtskreds)

Gårdejer Peter Bentzen, «Tornngaardsminde», Tornngaardsvej 15,
9440 Aabybro, tlf. 08 24 11 87
(Formand: Nordjyllandskredsen)

Gårdejer A. C. Winther Hansen, «Trillebakkegård», Grydsted,
9240 Nibe, tlf. 08 35 16 03.
(Formand: Himmerlandskredsen)

Nr. 271 udkommer omkring 15. december. Stof til dette nummer skal være hos redaktøren inden den 15. november.

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: ROSTED BOGTRYK/OFFSET, 4200 Slagelse, tlf. 03 54 52 65

Generationsskiftet

Dansk Slægtsgårdsforening har nu skiftet formand.

Jens Peder Petersen har trukket sig tilbage efter 10 år i stolen. Jeg sender hermed en varm tak for din store indsats for vores forening.

Du overlader mig en forening i god vækst, hvad medlemmer angår, og en række lokalforeninger der arbejder mere aktivt end nogensinde. Tak for det.

Jeg håber den tillid hovedbestyrelsen har vist mig ved at vælge mig til formand, også er gældende blandt foreningens mange medlemmer ud over det ganske land.

Når en forening som vor skifter formand, er der tale om et generationsskifte i ordets bedste forstand, og ikke om en revolte.

Det er min agt at fortsætte det arbejde Jens P. Petersen har iværksat, og forhåbentlig udbygge det, til glæde for alle vore medlemmer.

Vore lokalforeninger er det centrale i foreningen, idet det er her kontakten til de enkelte medlemmer sker. Jeg håber at kunne besøge alle vore foreninger i de kommende måneder.

I 1988 fejrer vi 200 året for stavnsbåndets ophævelse, og denne begivenhed skal fejres over det ganske land. Slægtsgårdsforeningen bør være et centralt led i disse festligheder.

Mange i landbruget mener, at der ikke er grund til festligheder, men et 200 års jubilæum må aldrig forbigås, uanset at der er aktuelle vanskeligheder, der kalder mismodet frem hos alle landbrugets udøvere.

Igennem mit politiske arbejde har jeg haft mange henvendelser fra unge og ældre landmænd, og beskæftiget mig en hel del med deres problemer.

De spænder vidt.

Vi ved alle, at de unge ofte kæmper med en rentebyrde, der er svær at leve med.

Når dertil føjes en besværlig høst med store omkostninger, og et udbytte noget under middel, ja så er der nogle, der må give op, og overgå til andet erhverv, eller skaffe sig et indtægtsgivende job ved siden af landbruget. Lad os håbe, at deres rådgivere vil hjælpe dem til den sidste løsning, inden de når ud i den store katastrofe, som en tvangsauktion altid er.

Vore ældre kolleger klager oftere over formueskatten, som for mange andre er et stort problem. Der er ingen forståelse for en skat, der straffer fornuftige økonomiske dispositioner igennem et langt aktivt liv.

Såvel den afgædede skatteminister, som hans afløser er opmærksomme på dette problem, og jeg skal garantere, at alle kommende skatteministre skal blive gjort opmærksom på dette problem, indtil det måtte være løst på en for landbruget acceptabel måde.

Jeg har her nævnt to af landbrugets problemer, og uanset hvor forskelligartede de er, er de meget dækkende for erhvervets vilkår. Vor forening er ikke, og skal ikke være, en konkurrent til de landøkonomiske foreninger, men vi vil altid påtage os at advokere imod de uretfærdigheder, der rammer et erhverv, der gennem tiderne har skaffet økonomisk opsving til et land, hvor jorden er vort eneste råstof.

Lad os stå sammen om at vise det øvrige samfund, at erhvervet kan stå igennem kriser der rammer os udefra, og at vi kan føre dansk landbrug igennem en strukturudvikling i de kommende år der vil ændre dansk landbrug, og bevare det som en samfundsøkonomisk nødvendighed.

Carl Martin Christensen

Fra hovedbestyrelsesmødet

Hovedbestyrelsesmødet den 20. oktober 1987 indledtes af landsformanden Jens P. Petersen, der gjorde en kort status over foreningens årsmøde på Samsø og for oprettelsen af 2 nye kredse, samt det ønskelige i forøget aktivitet i Viborg amt og Nordvestsjælland.

Vagn Mathiasen tog derefter ordet og redegjorde for priser og forhold vedrørende gårdhandler i Nordsjælland, og efterlyste et løsningsforslag på disse forhold.

Til dette svarede bl. a. Carl Martin Christensen at landbruget har to modsatrettede problemer 1) rentebyrden og 2) formueskatten, men Vagn Mathiasens problemstilling skal løses gennem de landøkonomiske foreninger og gennem de politiske kanaler, som vi her især har.

(Læs iøvrigt s. 2, hvor Carl Martin Christensen også berører problemet.)

Derefter gik man over til valg af ny landsformand.

Forretningsudvalget foreslog Carl Martin Christensen og en enig hovedbestyrelse fulgte forslaget.

Den nyvalgte landsformand takkede Jens P. Petersen og fremhævede, at når Dansk Slægtsgårdsforenings niveau er så højt, skyldes det ikke mindst Jens P. Petersens indsats. Derefter sagde den nyvalgte landsformand, at med valget af en landsformand under 50 år, den hidtil yngste – er der sket et generationsskifte, ikke mindst, da flere af hovedbestyrelsesmedlemmerne kan huske hans fader, der var landsformand indtil 1977. Formandsskiftet er ingen revolte, sagde Carl Martin Christensen, men en udvikling.

Da Holger Buch Juul ikke ønskede at fortsætte som næstformand, valgtes enstemmigt Peder Møller Frifelt til ny næstformand. Den nye næstformand har hidtil sammen med formand og næstformand udgjort foreningens forretningsudvalg.

Derefter nedsatte hovedbestyrelsen sine udvalg.

Forretningsudvalget:	Carl Martin Christensen, Peder Møller Frifelt og Vagn Mathiasen
Arkivudvalget	Vagn Mathiasen (formand), Meta Larsen, Hans Peter Madsen og Ingrid Houbak
Bladudvalget	Peder Møller Frifelt (formand) Holger Buch Juul og Torp Friis Møller
Lovudvalget	: Hans Kloppenborg Skau, Henry Slemming og Knud Ravnkjær
Udvalget for økonomiske og landbrugsmæssige sager	: Hans Kloppenborg Skau, Frede Falk Rasmussen og Verner Larsen

Inger M. Hansen orienterede om regnskab og fortalte, at der indtil nu er skrevet til 206 nye medlemsemner og foreningen har pr. 1. oktober en nettofremskud på 90 medlemmer.

Kontingentet blev ændret til 80 kr. om året.

I redegørelsen fra Bladudvalget blev det oplyst, at Bibliotekcentralen nu har optaget »Slægtsgården« i Dansk Artikelindeks og Dansk Anmelderindeks.

I »Slægtsgården« vil der for fremtiden blive omtale af de udstedte Slægtsgårdsdiplomer.

Vagn Mathiasen redegjorde som formand for værtsforeningen – Nordsjællandskredsen, for årsmødet i 1988.

Formandsskiftet blev også et generationsskifte i Dansk Slægtsgårdsforening. Den afgående landsformand Jens P. Petersen ønsker sin efterfølger Carl Martin Christensen tillykke med valget.
(Foto: Per Allan Lunding)

Det afholdes i dagene 28. og 29. maj i Frederiksborg Hallen og udflugten vil bl. a. omfatte Nationalmuseets sommerudstilling i Brede, der handler om Landboreformerne.

Hovedbestyrelsen drøftede dernæst årsmødernes placering i de kommende år og Nordjyllands amtskreds indbyder til årsmøde i 1989 og Bornholms amtskreds vil gerne være vært i 1990.

Selv om Jens P. Petersen er trådt ud af hovedbestyrelsen vil man gerne forsætte samarbejdet med rejseaktiviteten, og man nedsatte et koordinationsudvalg mellem hovedbestyrelsen og Jens P. Petersen og hans rejseselskab. I dette udvalg sidder: Vagn Mathiasen, Jens P. Petersen, Inger M. Hansen og Ole G. Nielsen. OGN

Ny i hovedbestyrelsen

Gårdejer og borgmester Verner Larsen, Herlufstille er den 20. oktober indtrådt i Dansk Slægtsgårdsforenings hovedbestyrelse.

Verner Larsen har været med i sogneråd og kommunalbestyrelse siden 1954. Var sognerådsformand 1966-1970. Borgmester i Suså kommune siden 1974 (valgt af Venstre).

Medlem af Præstø Amtsråd 1958-1970 og medlem af Storstrøms Amtsråd 1970-1978, i hvilken periode Verner Larsen var vice-amtsborgmester. I årene 1970-1974 var Verner Larsen tillige formand for amtets Undervisnings- og Kulturudvalg.

Farveskift

I dette efterår, mens det grønne skifter til gult og rødt, for til sidst at visne helt hen og dø, kan man i Sjællands Tidende læse, at Bo Mølbach, der er medlem af kommunalbestyrelsen for Hashøj kommune, valgt af »De Grønne«, har søgt om optagelse i Socialistisk Folkeparti, og at han har fået bevilliget denne optagelse.

Bo Mølbach er ingen ubetydelig skikkelse i partiet »De Grønne«. Ved det netop overståede folketingsvalg var han partiets spidskandidat i Vestsjællands amt.

På forespørgsel om det var rotten, der forlod den synkende skude, svarede Bo Mølbach: Delvist ja! De fleste Grønne opfatter sig selv som en bevægelse og ikke som et parti. En bevægelse er ikke så forpligtende som et parti, og det er en sovepude for mange, så de gør ikke nok.

Bo Mølbach mener selv, at skiftet fra grøn til rød er et skridt til højre i dansk politik.

Han forklarer, at på flere punkter er Venstresocialisternes program blevet overtaget af De Grønne, bl. a. med en maksimumstid på 7 år i byråd, amtsråd og folketing.

Forsvarspolitisk er det også et skridt til højre at gå fra De Grønne til Socialistisk Folkeparti, siger Bo Mølbach og tilføjer, at partiskiftet ikke får praktisk betydning for hans arbejde i Hashøj kommunalbestyrelse. OGN

Status efter et folketingsvalg

Folketingsvalget den 8. september 1987 medførte, at gårdejer Carl Martin Christensen - der netop har overtaget formandsposten i Dansk Slægtsgårdsforening, kan sætte ordet tidligere foran titlen folketingsmedlem.

Carl Martin Christensen blev ikke vraget ved valget, men gled ud, da hans Konservative Folkeparti tabte 4 mandater.

Den forhenværende landsformand - Jens P. Petersen, som var opstillet for Centrumdemokraterne opnåede ikke valg.

Efter valget kan vi stille spørgsmålet: hvormange landmænd er der i det nye Folketing?

Svaret bliver mindst 9! Afhængigt af om kriteriet er at eje et landbrug eller drive et landbrug.

De aktive landmænd er: Hans Larsen-Ledet (Rad.), Bernt Johan Collet (Kons.), Ivar Hansen, (V), Poul Brøndsted (V), Henrik Toft (V), Niels Anker Kofoed (V), Peder Sønderby (V), Christian Mejdahl (V) og Anette Just (Fremsk.).

Blandt de folketingsmedlemmer som ejer et landbrug, men ikke direkte er knyttet til det kan nævnes: Bjørn Westh (Soc.), Henning Grove (Kons.), Nils Wilhjelm (Kons.), Knud Østergaard (Kons.) og Britta Schall Holberg (V).

Den 10. september fik landet en ny landbrugsminister, fiskerens formand Laurtitz Tørnæs. Den øjeblikkelige reaktion var, at nu havde det regnet så meget i denne sommer, at man skulle have en fisker til landbrugsminister, men den nye landbrugsminister er en erfaren parlamentariker, der har været medlem af Folketinget siden 1981.

Dansk Slægtsgårdsforening hilser den nye landbrugsminister velkommen til det nye arbejde.

Siden partiet Venstre ved Systemskiftet i 1901 dannede sin første regering og indtil Firkloverregeringens omdannelse i 1987, har der altid været en »bonde i kongens råd« udpeget af Venstre.

Den 24. juli 1901 tiltrådte Ole Hansen Landbrugsministeriet, som »den første bonde i kongens råd« og den 10. september 1987 udtrådte økonomiminister Anders Andersen af regeringen efter mere end 34 år som folketingsmand og minister. Her sluttede en epoke. Vil Anders Andersen blive den sidste »bonde i kongens råd«?

Den nu afgåede landsformand for Dansk slægtsgårdsforening - Jens P. Petersen, der er en øvet politisk iagttager, siger heroverfor: »Det er meget bemærkelsesværdigt, at Venstre ikke har placeret nogen landmand i regeringen, og det er forståeligt, at mange spørger, om Venstres leder - Uffe Ellemann Jensen - ikke kan lide landmænd? OGN

Kontingent-restancer

Der er udsendt ny opkrævning til de medlemmer, der ikke har betalt kontingent for 1987.

Girokortene - kontingent kr. 65,00 + gebyr kr. 10,00 bedes indløst senest 11. november.

Kassereren

Nyt fra kredsene

Fynskredsen

Fynskredsen afholder møde på Ringe Hotel torsdag den 5. november kl. 19.30. Museumsinspektør Bjarne Porsmose, Gummerup Hjemstavngård giver en kort redegørelse for landboreformerne i sidste halvdel af 1700-tallet.

Efter det fælles kaffebord bliver der underholdning af de kendte Brændeskovamatører.

Hans Peter Madsen

Ribe Amtskreds

Den nystiftede Ribe Amtskreds har konstitueret sig med gård-ejer Carl P. Jensen, Vadgårdsvej 25, 6830 Nr. Nebel som formand og Ernst Plagborg, Grindsted som næstformand.

Den første ordinære generalforsamling vil blive afholdt i begyndelsen af februar og man har også en sommerudflugt med gårdbesøg under planlægning.

Sjælland-Syd

Onsdag den 18. november afvikles den årlige teatertur. Vi begynder med middag på Rådhuskælderen, Frederiksberg, og ser Det ny Teaters opførelse af Romeo og Julie.

Himmerlandskredsen

Kredsen afholdt sin første udflugt på en af de gode sommeraftener i august. Turen gik til godset »Randrup« ved Sdr. Kongerslev.

Godsejer Niels Hjort bød velkommen og viste de 70 fremmødte rundt i hovedbygningen, hvor godsejeren fortalte om ejerforhold og godsets historie fra omkring 1500 til idag.

Efter turen i haven, parken og avlsbygningerne var der fælles kaffebord på Terndrup Kro. Her orienterede godsejer Niels Hjort om godsets drift idag, fremtiden og generationsskifte samt om vedligeholdelsen af de fredede bygninger.

Godsejer Hjort gav udtryk for, at det var en glæde at vise »Randrup« frem for folk, der var interesseret i det liv, der levedes på de gamle, store gårde.

Medlemmerne af Himmerlandskredsen inviteres sammen med andre interesserede til en aften om Slægtsforskning.

Mødet holdes på Hjedebæk Kro mandag den 16. november kl. 19.30. Forhenværende kvægbrugskonsulent Jens Gravesen, Skalborg, der i mange år har arbejdet med slægtsforskning som hobby, kommer og fortæller om, hvordan man ved egen hjælp kan få sit slægtsskabsforhold belyst.

A. C. Winter Hansen

En god idé

Formanden for Dansk Slægtsgårdsforening i Ribe Amtskreds har den 4. marts holdt et radioforedrag i Radio Syd om sin gård - Vadgård, og Dansk Slægtsgårdsforening. Den 10. oktober genudsendtes dette foredrag i Danmarks Radio, program 1.

Var det ikke en idé for andre medlemmer af slægtsgårdsforeningen, at henvende sig til lokal- og regionalradioen, og følge Carl P. Jensens eksempel? *OGN*

Stavnsbåndsløsningen debatteres nu

Møderne vedrørende 200 års jubilæet har nu taget sin begyndelse i de lokalhistoriske foreninger og i aftenhøjskoler, og der synes at være megen interesse for at høre om tidligere tider.

Således var Jens P. Petersen den 14. oktober gæst i Tølløse kommunes lokale kreds på Ugerløse skole, hvor 50 deltagere (trods fodboldtransmission) hørte ham redegøre for landbohistorien fra 1700 til vore dage med hovedvægt på forholdene omkring stavnsbåndets oprettelse. Og den 19. november taler Jens P. Petersen i Helsingø om samme emne.

Slægtsforskerforeningen afholder i næste uge sit årlige anespil.

Et medlem har afleveret denne høstvis, og efterlyser forfatteren.

Melodi: Nu er det længe siden . . .

Nu er det atter tiden,
hvor høsten stemmer glad mit sind
med gyldne kerner gliden
mod loft og silo ind.
Den gode byg, som gyldent guld,
en sommer stod og gro'de
op af den danske muld.

En mejetærskers brummen,
det er for mig den bedste sang,
med honningbiens summen
den lignes gang på gang.
Når skår på skår den tunge krop,
med slagle, sold og ryster,
adskiller strå fra top.

Og halm i lange striber,
så gyldengul, så ren og let,
pick-up'ens fingre griber
og presser fast og tæt.
Som svanens flugt de baller op
ad transportøren glider,
på vej mod ladens top.

Når duggen sig fortætter
og væder markens tørre strå,
den bondemand han sætter
maskinen brat i stå.
Med sødlig duft af markens fold
en stille fred sig sænker
hen over stubben gold.

Åbenhjertigt interview med den afgåede landsformand for Dansk Slægtsgårdsforening - Jens P. Petersen

Efter 10 år som landsformand for Dansk Slægtsgårdsforening, trak Jens P. Petersen sig tilbage ved hovedbestyrelsesmødet den 20. oktober 1987. I dette afskedsinterview belyses nogle af de mange gøremål, som indtil nu har præget Karen og Jens P. Petersens liv.

*Jens P. Petersen
Formand for Dansk Slægtsgårdsforening 1977-1987.*

Indtil for få år siden kendte vi dig som Jens P. Petersen, Farendløse. Lad os først høre lidt om dit udgangspunkt, familien og gården i Farendløse.

– Vi har 110 år bag os og Jørgen er nu 4. generation. Min bedstefar Peter Jensen – født på Isteddagen i 1850 – var en af de oplyste bønder med højskolebaggrund fra Hindholm, og min bedstemor Marie – også født i Førslev – havde milde karaktertræk og holdninger, der gjorde hende afholdt, også af de der manglede noget i hine tider.

Min mor og far fulgte linien op og overlod os gården i 1942. Jeg lærte tidligt – også på skoleophold – at det derhjemme var vigtigt, men også at man meget gerne må præge andre og være i stand til at forstå dem. Det førte naturligt over i det politiske og samfundsmæssige. Min bedstefar holdt Nationaltidende, og man siger, at han sørgede for, at jeg var den yngste holder af Rigsdagstidende – og det gav et skub.

Vi passede de 51 td. land i 38 år og det var tilfredsstillende, trods kriser. Jeg tænker med stor glæde tilbage på de medhjælpere, som gjorde sit til, at vi kom igennem – trods fravær hjemmefra.

Du kom hurtigt med i organisatorisk arbejde og har et langt liv bag dig i politik.

– Ja, jeg har en organisatorisk baggrund helt tilbage i 1938, men jo først langt senere i slægtsgårdssammenhæng. Det begyndte lokalt i VU i Ringsted og i Sorø Amt og så kom besættelsen med store ungdomspolitiske opgaver i Dansk Ungdomssamvirke, Ungdommens Fællesråd og i modstandsarbejdet. Fra det stude blev der peget på mig som næstformand i VU i 1945 og som for-

mand i 1946. Det var bevægede tider, først præget af samarbejde, siden af for stor strid, bl. a. var de 214 møder i 1947 voldsomme. Tænk f. eks. på Sydslesvigdiskussionen. Og så var jeg jo med i Ungdomskommissionen 1946-50 som udløste stort rabalder. Vi foreslog 3 ugers ferie, en ændret lavalder og forskellige arbejdstidsbestemmelser. Det betød at jeg blev lagt for had og frataget alle poster – og så 4-5 år efter var det hele gennemført og derefter ingen diskussion. Sådan kan det gå.

Men det er en tid jeg tænker tilbage på med glæde trods knyt-næver.

Jeg var med til at styre fremad og det er altid godt at være passager i den vogn. Men skuffende var det at møde så megen konservatisme og vi har været for mange gange igennem perioder, hvor toneangivende landmænd ikke forstod, hvad der var under udvikling.

Men så rettede det sig og over sogneråd, byråd og amtsråd blev der brug for mig, og der er ikke noget bedre end at blive brugt. Jeg håber det nyttede en smule.

I 60'erne kom så Slægtsgårdsforeningen ind i billedet og det gav oplevelser. Jeg tænker med stor veneration på kæmperne i lederkredsen anført af Chr. R. Christensen. Der blev et syn åbnet for slægtens virke og hvor det forpligtede – og vi har jo dyrket sagen, så jeg tror, at man er glad for mulighederne for at trænge dybt og langt tilbage, og dér finde spor, som det er værd at følge.

Jeg vil altid være en samlingens mand, selv om nogen tit har misforstået mig, og det skyldes nok det politiske engagement, hvor man somme tider må lade det hårde få overtaget for meget. Men de mange diskussioner og valgkampe lige fra Nyborgkredsen i 1945 og til Ringstedkredsen i 1987 har skabt respekt for andre og udviklet.

Det var herlige dage i forsamlingshusene, når alvorlig tale afløstes af muntre indslag og førte over i en linietrækning, der viste fremad.

To personer er jeg dybt taknemlig. Henry Christensen og Axel Kristensen viste vejen til accept af mig, og skade at den første ikke fik et længere offentligt liv.

Jeg har haft den lykke at komme til at kende mange mennesker hele landet over. Det var tider i »De 20 åriges Klub i radioen«, og radioens ungdomsudvalg, i Ungdomskommissionen med Hal Koch som formand og i det nordiske ungdomssamvirke, hvor jeg i to år var formand i den nordiske samarbejdskomité, og ved de mange møder.

På et tidspunkt valgte du at skifte parti, du gik fra Venstre til Centrumsdemokraterne.

Hvorfor netop dette parti, der egentlig står landbruget så fjernt?

– Jeg oplevede en katastrofal udvikling i Venstre i 1977-78, da jeg for anden gang blev desavueret i partiet. Da Henry Christensen ikke mere levede, var der ingen i Venstres top, der kunne og ville rette ind. En lokal politisk affære – som jeg ved, at man bagefter skammer sig over – satte skel så forsoning og forståelse var umulig, og da jeg altid har måttet være politisk engageret – ellers kan man ikke med vægt påvirke andre – måtte jeg gå det nærmeste sted hen. CD er et folkeparti, der midtsamlende øver indflydelse. Jeg var helt enig i dets udenrigs- og forsvarspolitik, i dets europapolitik, i de kulturelle holdninger og i dets syn på erhvervslivet med ejendomsret som udgangspunkt for handlinger og med ejerretten til at lede og fordele arbejdet isprængt. Dertil kommer en social midterlinie udfra forstandssynspunkter.

Jeg er glad for skiftet, også fordi Venstre nu er mig for gammel-konservativt præget og ude af takt med den venstrebevægelse, som det var en lyst at tilhøre indtil 70'erne.

CD står ikke landbruget fjernt, men bygger netop på et sundt og selvstændigt erhvervsliv, som det livgivende element i et demokratisk samfund, og kun således kan vi højne det sociale stadi.

Nu er du medlem af Overfredningsnævnet, hvordan er det at behandle alle Naturfredningsforeningens henvendelser seriøst?

– Ja, det er interessant, og landet opleves fra en helt ny side. Jeg har f. eks. været på mange øer med et herligt særpræg. De otte

partirepræsentanter og de to dommere fra højesteret samt formanden, har en stor opgave i at skære igennem overfor ensidige oplæg, og en overdreven lyst til at være restriktive – mange gange i gal retning. Naturfredning er nødvendig og bl. a. naturfredningsforeningen må gerne rejse sager, men må vi bede om en stor portion fornuft. Jeg synes også, at de lokale fredningsværn tit er for eftergivende. Så må der jo afvigende kendelser til! Men det er givende at møde en sagkundskab præget af god vilje, og mindre muntert at stå overfor de ensidige politiske kræfter, der også træder frem i frednings- og miljøsagerne.

Foruden dit politiske engagement har du også haft et varmt hjerte for hjemmевærnet.

– Det var for mig en lykkelig udvikling, at jeg efter modstandsarbejde og politisk ungdomsarbejde samt hjemmевærnsarbejde fra '49 fik lejlighed til at fortsætte i tjeneste for et vigtigt oplysningsområde. Dansk placering i NATO og forsvarsopbygningen sikrede friheden og Hjemmевærnet blev et folkets værn bogstaveligt.

Konsulentarbejdet fra 1953 var, og er, en vigtig del af arbejdet for at fæstne forsvarsviljen. Intet frivilligt Hjemmевærn uden en civil påvirkning af brede kredse.

Hvor har jeg mødt mange dejlige og forpligtede mennesker her. Frode Jakobsen sendte bud efter mig, efter sigende på H. C. Hansens bud. Det skete i en tid, hvor jeg var ilde set efter mit virke i Ungdomskommissionen, og han skal have sagt: »Du tager Jens Peter, de skal ikke have lov til at ødelægge ham.« Og i Venstre søgte nogle at forhindre min ansættelse.

Mærkeligt som tingene kan udvikle sig.

Det er altså foreløbig blevet til 35 år med virke på Fyn, Lolland-Falster og Bornholm og nu i det sjællandske område. Det har også betydet, at jeg har set meget i Europa og to gange været på den anden side dammen. Jeg kunne fortælle meget herom, men lad mig nøjes med at sige, at Churchill's ord om fred gennem styrke, stadig er mit løsen, hvis det i den frie verden skal gå os godt.

Mange mennesker kender dig også for dine rejser, hvornår og hvordan begyndte det?

– Det skal vi vist ikke gå dybt ind på. Sidst i 40'erne var jeg rejseleder i Norge et par gange og derfra stammer lysten. Men så greb andre ting ind og fyldte tiden. Først i 1970 kunne jeg spille ud, fordi jeg gerne ville glæde andre mennesker på denne måde. Vi har nu været Europa igennem, men med størst succes i Norden. Det er blevet til 4-5 rejser pr. år, og derved har jeg – tror jeg, sagt i al beskedenhed – givet andre et perspektiv i livet, som er værdifuldt. At rejse og opleve giver ikke bare minder, men megen glæde ved sin egen tilværelse, når man er hjemme. Og Slægtsgårdsrejserne er ikke mindst de jeg husker.

Pseudonymet »Manden i gården« er dig. Foruden debatindlæg har du også skrevet mere litterære ting, som bl. a. kan læses i den bog som Slægtsgårdsforeningen udsendte i 1985 »Set og Hørt – Erindringsbilleder«, og i Slægtsgården.

– Det er rigtigt nok, at jeg i ledige stunder sysler med at beskrive, hvad jeg har oplevet under mødet med mennesker og ved begivenheder. I de sidste 15-20 år har jeg prøvet at nedfælde skildringer af gode og slette tilstande, og jeg har nok til et par bøger, som sikkert aldrig ser dagens lys. Men så kan de få deres plads i et arkiv. Jeg har søgt at drage de gode sider frem, ofte på en tragisk baggrund, men også ved at lade det lyse dominere mest. Jeg er nok en lidt splittet natur, der ikke kan holdemig til ét tema som vejledende. Men der er intet bedre end at sætte sig ved skrivebordet og lade tankerne gå på langfart.

Det er jo ingen hemmelighed, at du sidste år gik over i folkepensionisternes rækker, thi du er født i 1919. Nu har du forladt formandsposten i Dansk Slægtsgårdsforening, hvad vil du nu kaste din arbejdsevne over? Man siger jo at pensionister har så travlt!

– Jeg er bange for at jeg bliver for doven, især efter at jeg forlader Hjemmeværnsarbejdet om en føje stund. Men jeg må prøve at bekæmpe det.

Så har jeg jo rejserne og et par ting til – og så vil jeg stille og roligt følge Slægtsgårdsforeningen uden at blande mig. Dette vigtige arbejde for at styrke, hvad der over århundreder er skabt med fremgang og familielykke, må have høj prioritet hos alle, der føler et ansvar, og jeg er lykkelig for, at levende engagerede folk spiller bolden videre. Og jeg er taknemmelig overfor mange landet rundt, der har villet leve med og som stadig tager standpunkt – og én ting kræver alt hvad vi evner, at støtte selvejet og selvstændigheden. Fæstebonden er ikke en ny tids bedste tjener på landet. Jeg kan leve længe på alt det, jeg har mødt i Slægtsgårdsarbejdet, det giver fremtidshåb i dagens kaos. Jeg ønsker mig en blanding af travlhed og dovenskab, så jeg får tid til at fundere.

Jeg har en gang hørt en mand sige, at det bedste ved Jens Peter Petersen, det var Karen! Og vi skal jo ikke glemme din hustru.

– Ingen mand må glemme sin kone, og hvis han gør det, er han en ringe mand.

Karen har givet mig den ro og tryghed som gjorde, at det var godt at være hjemme og tilfredsstillende at drage ud. Det er vel med mig som med andre, at vi let var skredet i grøften, hvis ikke en kone havde været foran i det daglige. Nærtstående skal ikke rose hinanden for meget overfor andre, men jeg må have lov at sige, at Karen som svigerdatter overfor en mor, der sad lænket til sin stol i 16 år, har ydet en hjælp, der bevæger. Dertil kommer, at børnene ved at anerkende og jeg fik det løft, der bar igennem meget – både hvad angår politiske og private angreb og personlige rygter udenfor det der var sandhed.

Jens P. Petersen i Arne Till's streg. 1947.

Til sidst vil jeg spørge, hvad mener du om Tolvmandsforeningens idé med at sætte landbruget på aktier?

– Jeg ønsker mest af alt, at vi hurtigt kan få tromlet dette forslag fladt.

Vi har krise, men vi skal ikke misligholde, hvad der er vundet, og jeg vil ikke svigte selvejet. Et landbrug på aktier er et trælbudent landbrug. Det kan godt være, at det kan give et værn i dårlige tider, fordi kapitalen da er lettere at kanalisere frem, men til gengæld bliver opgangstider til tider uden gevinst, så levedoden ikke kommer på niveau med andre.

I landbruget må man nok fremefter producere mere jævnt på baggrund af mere fornuftige investeringer, end vi har set i de sidste ca. 10 år. Større mulighed for at være deltidslandmand kan let give det mønster, der gør at landbruget bevarer sine brug. Så må samfundet hjælpe med nedsættelse af omkostningerne i familiebruget meget mere aktivt, og her er politikerne ikke alt for dygtige.

Et familiebrug skal stadig være saften og kraften, hvor en ordentlig uddannelse kan få sin berettigelse.

Mit bud på et dansk landbrug der er mønsterværdigt, peger hen til et så frit generationsskifte som muligt, byggende på en lovgivning og en produktion, der udfra forskning og salgedygtighed gør det muligt at leve og virke vel i konkurrence og med prisstigninger, men med loft over samfundsskabte omkostninger. Så tror jeg det bærer igennem. Jeg håber og beder om at politikere og organisationsfolk mere vil respektere det, de tusinder af bedrifter udretter.

KRONIK

Kratluskere og landmænd

Slagter offentligt ansatte »kratluskere« det danske landbrug?

Af biolog Poul Jensen – Slagelse Miljø- og levnedsmiddelkontrol

I foråret var der i medierne en heftig debat om landbrugets ulovlige udledninger og om rimeligheden af de stillede krav til opbevaring og anvendelse af husdyrgødning og ensilage. Hos nogle landmænd var reaktionen så kraftig, at kravene blev betegnet som en hetz mod landbruget og, at det var en flok ekstreme, venstreorienterede akademikere, der fra et skrivebord – uden overhovedet nogensinde at have set en ko eller en mødding – udøvede klapjagt på landbruget.

Her, et halvt år efter at de ulovlige udledninger gerne skulle være blevet stoppet, og tilsynene med landejendommene er godt igang i kommunerne, vil jeg som en universitetsuddannet akademiker, der fører tilsyn med landbrugsejendomme – opvokset blandt køer, svin, høns, ajle og møg – give en orientering om, hvilke paragraffer der oftest bliver anvendt til kontrol med landbrugets forurening, hvorledes tilstanden er i mit arbejdsområde og give mine erfaringer og oplevelser med, hvorledes landmandens indstilling og samarbejdsvilje er.

Lovgivning

Landbrugstilsyn og -kontrol foretages især med baggrund i miljøbeskyttelsesloven, husdyrgødningsbekendtgørelsen og miljøreglementet.

Miljøbeskyttelsesloven, der trådte i kraft i 1974, har bl. a. som formål at forhindre forurening af grundvand, vandløb, søer og havet. I pgf. 11 står, »at væsker og stoffer, der kan forurene grundvandet, ikke uden tilladelse må nedgraves i jorden, udledes eller oplægges på denne eller afledes til undergrunden gennem nedsvivningsanlæg, borer og eller på anden måde. Beholdere med væsker og stoffer, der kan forurene grundvandet, bortset fra tætte beholdere, som alene anvendes til ajle eller ensilagesaft, må ikke uden tilladelse fra miljøministeren være nedgravet i jorden.«

Denne paragraf rejser straks to spørgsmål: – hvad er forurening, og hvilke væsker og stoffer kan forurene grundvandet? Disse spørgsmål kan dog ikke besvares entydigt. Miljøbeskyttelsesloven fortolkes på baggrund af den nuværende viden, og ifølge pgf. 11 er det forbudt at udlede ajle fra stalde direkte på jorden eller til nedsvivningsanlæg. Pgf. 11 indbefatter også, at ajlebeholdere ikke må løbe over, og beholdere skal være tætte. Udledning af møddingvand og ensilagesaft til jord kan sædvanligvis ikke reguleres efter denne paragraf.

I pgf. 17 står, »at stoffer, der kan forurene vandet, ikke må tilføres vandløb, søer eller havet eller oplægges så nær herved, at der kan være fare for, at de skylles ud deri.« Derfor er det ulovligt f. eks. at udlede ajle, møddingvand og ensilagesaft til vandløb via drænledning og, at placere markmøddinger og ensilagestakke tæt ved drænledninger, vandløb og søer.

Det har faktisk været forbudt at udlede ajle, møddingvand og ensilagesaft til vandløb siden miljøbeskyttelseslovens ikrafttræden i 1974. Kritikken af det meget omtalte cirkulære om stop for ulovlige udledninger inden 1. maj 1987 er derfor uberettiget. Landbruget har haft 12½ år til at få stoppet ulovlige udledninger. Hvilke andre samfundsgrupper har fået så lang frist til at få gjort op med et ulovligt forhold? Det er dog også et eksempel på, at det foreløbigt er nødvendigt med et aktivt tilsyn fra myndighedernes side for at få gjort op med ulovlige udledninger og uacceptable forhold samt nødvendigt med en hårdere kurs overfor de ulovlige forhold.

Husdyrgødningsbekendtgørelsen har som formål at begrænse forurening og gener fra produktion, opbevaring og anvendelse af husdyrgødning og ensilage. Fra 1990 vil det via husdyrgødningsbekendtgørelsen være forbudt at ensilere på jord og forbudt at opbevare husdyrgødning på jord. Kravet er, at gødning og ensilage skal opbevares på tætte pladser, og saften skal opsamles. Kapaciteten af opbevaringsanlæggene for husdyrgødning (møddingpladser, ajlebeholdere og gyllebeholdere) skal for ejendomme med mere end 30 dyreenheder være 9 måneder, mens der ikke er noget direkte kapacitetskrav for ejendomme med mindre end 30 dyreenheder. Bekendtgørelsen er for øjeblikket under ændring, men kapacitetskravet skal formodentligt for ejendomme fra 30 til 65 dyreenheder være opfyldt i 1993 og for ejendomme med mere end 65 dyreenheder i 1990. Ejendomme med mindre end 30 dyreenheder har dog et indirekte kapacitetskrav, da udbringningsreglerne skal kunne overholdes: Flydende husdyrgødning må ikke udbringes fra høst til 1. november med mindre udbringningen sker på bevoksede arealer eller på arealer, hvor der er afgrøder den følgende vinter og flydende husdyrgødning og ensilagesaft må ikke udbringes på ubevoksede arealer, der er frosne eller snedækkede, hvis nedbringning ikke kan ske inden for 24 timer. Endvidere må husdyrgødning og ensilagesaft, der tilføres jord, kun anvendes til gødskningsformål. Hvorledes skal man tolke dette krav? Anvendes flydende husdyrgødning til gødskningsformål, når den udbringes i vinterperioden, hvor afgrøderne ikke er i vækst?

Mange landmænd er i tvivl om, hvilke krav der stilles til meget små brug, da bekendtgørelsen gælder for erhvervsmæssigt dyrehold. I et cirkulære fra miljøstyrelsen er der nævnt, at bekendtgørelsen ikke finder anvendelse, hvor der på en ejendom alene er et dyrehold »til eget brug«, f. eks. et par rideheste eller et mindre hønsehold. Miljøreglementet, der finder anvendelse overfor de meget små brug, stiller dog også krav om en tæt møddingplads. Husdyrgødning kan dog ofte laves til kompost eller opbevares/anvendes på anden måde, så de helt små brug ikke anses for at forurene.

Tilstanden

Slagelse Miljø- og levnedsmiddelkontrol (MLK) er en fælleskommunal virksomhed, der bl. a. foretager landbrugstilsyn i følgende 8 vestsjællandske kommuner: Slagelse, Hashøj, Fuglebjerg, Høng, Gørlev, Dianalund, Skælskør og Korsør. I disse 8 kommuner gav landmændene i 1985 – på udsendte spørgeskemaer – oplysninger om ejendommens areal, husdyrhold, opbevaring af husdyrgødning og ensilage, afledning af møddingvand og ensilagesaft og om spildevandsafledning samt drikkevandsforsyning. På grundlag af disse oplysninger er der i MLK's distrikt opgjort, at der ud af ca. 3400 landbrug er ca. 2100 landbrug med erhvervsmæssigt dyrehold. Disse landbrug blev opdelt i 3 kategorier: – landbrug med ulovlige forhold – landbrug med lovlige men uacceptable forhold – landbrug med acceptable forhold. Af de 2100 landbrug oplyste 175, at møddingvand blev tilledt dræn, vandhuller, moser eller vandløb. 1100 oplyste at møddingen lå på jord eller brosten og/eller gav mangelfulde oplysninger om, hvor møddingvand og ensilagesaft blev tilledt. I første og anden kategori blev også rubriceret de landmænd, som havde oplyst, at de ikke havde nogen ajlebeholder. De 1100 brug blev kategoriseret som brug med lovlige men uacceptable forhold. 800 blev

rubriceret som ikke havende uacceptable forhold med hensyn til møddingbundens tæthed og afledning af møddingvand. De fleste af disse 800 brug har dog møddingpladser med mangelfuld sidebegrænsning. På spørgeskemaerne blev der ikke stillet spørgsmål angående ajlebeholderens/gyllebeholderens størrelse, men mange brug har ikke tilstrækkelig opbevaringskapacitet.

Langt de fleste af landejendommene med dyrehold skal altså ud i større eller mindre investeringer for at opfylde kravene i miljøbeskyttelsesloven og husdyrgødningsbekendtgørelsen og derved nedbringe forureningen.

Tilsyn

Nok har man en lovgivning, men hvordan får man landmanden til at efterleve den så tingenes tilstand forbedres?

Efterlevelse af lovgivningen styres især ved frivillige aftaler, påbud og forbud. Hvis påbud og forbud ikke efterkommes kan politianmeldelse være nødvendig.

I MLK's distrikt fik de ca. 2100 landmænd med dyrehold skriftligt påbud om at bringe ulovlige udledninger til ophør senest den 1. april eller 1. maj 1987. I det skriftlige påbud var der tillige en beskrivelse af, hvorledes en ulovlig udledning var defineret.

I foråret 1987 foretog vi bl. a. tilsyn med de 175 landbrug der direkte havde oplyst, at de havde ulovlige udledninger for at kontrollere, at påbuddene var blevet efterkommet. En del landmænd havde trods påbuddet stadig ulovlige udledninger, der dog blev stoppet få dage efter besøget.

Inden udgangen af 1987 foretager vi tilsyn med de landbrug, der ud af de 1100 ikke har oplyst, hvor møddingvand bliver tilført. Ved de foreløbige foretagne tilsyn har det vist sig, at langt de fleste af disse brug ikke har ulovlige udledninger, men har møddingpladser uden opsamling af møddingvand, dvs. hvor møddingvandet løber ud over jorden.

Da vi er 3 mand, der fører tilsyn med 2100 landbrug, kører vi for øjeblikket en nødprocedure, hvor vi foretager et kort kontroltilsyn på ejendommene for at registrere, om der er ulovlige udledninger og om opbevaringen af husdyrgødning og ensilage sker miljømæssigt forsvarligt. Ud over kontroltilsynene foretager vi ordinære landbrugstilsyn i forbindelse med anmeldelse af byggesager, udarbejder kap. 5 godkendelser og tager os af klagesager.

Når vi kommer ud for en ulovlig udledning erindres landmanden om, at udledningen er ulovlig og om det skriftlige påbud. Udledningen bliver derved gerne stoppet indenfor få dage. Endvidere indgives en politianmeldelse.

Med hensyn til opbevaringsforholdene for husdyrgødning og ensilage forespørger landmanden om hans fremtidige planer, og frivillige aftaler indgås vedr. fremsendelse af projekt og arbejdets udførelse - frist fastsættes på grundlag af opbevaringsforholdene og landmandens planer. Da der kun er 2 år til at indretningen af opbevaringsanlæggene for husdyrgødning og ensilage skal være i orden, er det kun landmænd som har møddingplads med mangelfuld sidebegrænsning, der får frist senest til 1. januar 1990. Generelt for andre sættes fristen senest til udgangen af 1988.

Mange landmænd tror, at de kan vente med at bringe de uacceptable forhold i orden til det sidste halvår af 1989. Dette er ikke korrekt. Møddinger uden tæt bund og uden opsamling af møddingvand skal bringes i orden snarest muligt. Dette gælder også for ejendomme med en meget lille opbevaringskapacitet, f. eks. 1 måned.

Hvis den frivillige aftale ikke overholdes, bringes den i erindring overfor landmanden, og der forespørger, hvad der foreløbigt er sket i sagen. Hvis landmanden ikke har en saglig begrundelse for, at projektet ikke er blevet fremsendt, eller udbedringen ikke er blevet foretaget, udstedes der påbud.

På grund af at det er en helt ny situation for landmanden bliver de frivillige aftaler og påbuddene ikke altid efterkommet. Når påbud ikke efterkommes kan politianmeldelse være nødvendig og have en præventiv virkning. Som myndighed kan man ik-

ke leve med at påbud bliver siddet overhørigt.

Tilsynene foregår for det meste i fred og fordragelighed. Det er et fåtal af landmænd, der er fjendtiligt indstillede, men man skal dog ofte have gode overtalelsesevner og en vis tålmodighed for at få landmanden til at se rimeligheden af kravene. Forståelse for kravene er dog øget markant i løbet af året.

En del ældre landmænd synes dog, at siden den mødding nu har ligget på jord i 100 år - lige ved siden af brønden - og han aldrig har været syg, så forurener han i hvert fald ikke. Endvidere synes han, det er forkert, at man nu kommer rendende og kigger ham i kortene. Han har bygget gården op fra bunden af, og han har aldrig generet nogen, men nu kan han ikke engang være i fred længere. Det er også de politikere. De tager ikke hensyn til landbruget mere. De burde hellere gribe ind overfor det møgbeskidte spildevand, som man udleder fra byerne og industrien.

Landmændene er udsat for en stor omvæltning, som man som tilsynsførende selvfølgelig skal have forståelse for - uden at fravige miljøkravene. Det kan derfor være krævende at være tilsynsførende, både fagligt og menneskeligt.

Det giver dog heldigvis flest positive oplevelser at være tilsynsførende. Man kommer i kontakt med mange forskellige mennesker og får ofte mange gode diskussioner med landmanden og kan udveksle erfaringer angående miljø- og landbrugsforhold. Mange landmænd behøver vejledning angående de mange forskellige miljøkrav. Da vi for øjeblikket tilser op til 9 landbrugsejendomme pr. mand om dagen, er der dog sjældent tid til at sige ja tak til kaffe, brød, gammel dansk, øl, og hvad man nu ellers bliver budt på.

Effekten

Konsekvenserne af handlingsplanen har der været skrevet meget om, og talstørrelser har været diskuteret intenst. Effekten på grundvandet, vandløb og havet kan dog kun gøres op med meget store usikkerheder, da vandkvaliteten er et samspil af mange faktorer. Diskussionen har derfor mest været et bevis på, at baggrunden for undersøgelsesresultaterne ikke er kendt i offentligheden, dvs. at kendskabet til hvorledes forskeren arbejder, og hvilke vilkår han arbejder under er for dårligt. Forskeren burde blande sig i den offentlige debat om det rent faglige indhold, langt mere end det gøres for øjeblikket. Forskerens modvilje mod at gøre det er en angst for at blive fejlciteret, at blive brugt politisk og udvise manglende loyalitet overfor politikkerne.

Uanset hvor store usikkerheder der er på tallene, har reglerne dog en positiv og forebyggende effekt overfor kvaliteten af vort grundvand og vore vandløb. Hvor meget renere vandet så bliver i vore vandløb og hvor meget mindre nitrat, der når ned i vort grundvand om 10-80 år, kan man så skændes videre om.

Effekten er positiv overfor vor natur og vort miljø, men hvilken effekt har den overfor landmanden? Landbruget skal foretage store investeringer i møddingpladser og beholdere for at opfylde kravene til indretning og kapacitet. Indenfor det næste ti-år vil der derfor ske en voldsom strukturændring i landbruget. Mange af de ældre landmænd - som der jo er flest af - vil ophøre med husdyrhold inden udgangen af 1989. Disse landmænd vil så selv dyrke jorden, forpagte jorden ud eller sælge jorden fra. De fleste landmænd vil jo helst blive boende på ejendommen længst muligt.

Vandingshandlingsplanen, og folkene der forvalter de heraf afledte love, slagter derfor ikke det danske landbrug, men skubber derimod voldsomt på en udvikling der allerede er igang - nemlig at produktionen bliver mere og mere specialiseret og bliver samlet på store brug. Dette skyldes den generelle samfundsudvikling og ikke miljøkravene. Med den ældre landmand især, går det som med købmanden nede på hjørnet - han lukker.

Mange landmænd beklager den manglende enhed inden for landbruget. Geografisk bor de spredt, har vidt forskellige interesser - plantebrug, kvægbrug og svinebrug i alle kombinationer. Erfaringsgrupper, hvor 4-6 landmænd jævnlige mødes og udveksler erfaringer, glæder og sorger dør hurtigt ud. Landman-

dens efteruddannelse/videreuddannelse er ofte mangelfuld. Mange landmænd skælder ud på ledelsen i landbruget og synes, at den burde skiftes ud med nye kræfter, der har visioner på landbrugets og samfundets vegne, og som er på forkant med udviklingen. Politikerne og renten får selvfølgelig også et fur. Magtesløsheden over for samfundets udvikling findes også inden for landbruget.

Landbruget er trængt, og slås for øjeblikket med dårlig høst, lave priser, miljøkrav og ændrede toner fra landbrugspolitikere i EF. Hvis miljøbeskyttelsesloven fra 1974 havde været fulgt op noget før ville tilstanden have været anderledes i dag, og investeringerne ville være blevet foretaget, da der var bedre tider for landbruget. Men naturen og miljøet bliver jo altid trængt i baggrunden indtil alle virkelig kan se, at der er noget galt. Men så er skaden sket og meget dyrere at få repareret – så lad mig afslutte med et gammelt ordsprog: Af skade bliver man (bag)klog men sjældent rig.

Poul Jensen

Jens Nielsen – henrettet tyv og brandstifter.

Oline og Oscar Udsholt har gennem deres slægtsforskning arbejdet med en brand i Valby og en i Hvidovre. Begge brande var påsat af Jens Nielsen, en af tidens kendte tyve og brandstiftere.

Dette sammentræf gav interesse for personen Jens Nielsen, der blev født ved Jyderup, voksede op i Brokøb fattiggård, kom først på Flakkebjerg Opdragelsesanstalt, derefter på Landerupgård og efter et »begivenhedsrigt« liv endte han i Horsens Tugthus, hvor han blev henrettet i 1892, som den sidste i fredstid.

I Oline og Oscar Udsholts bog følger vi retssagerne over Jens Nielsen, og efterhånden tegnes billedet af hans skæbne.

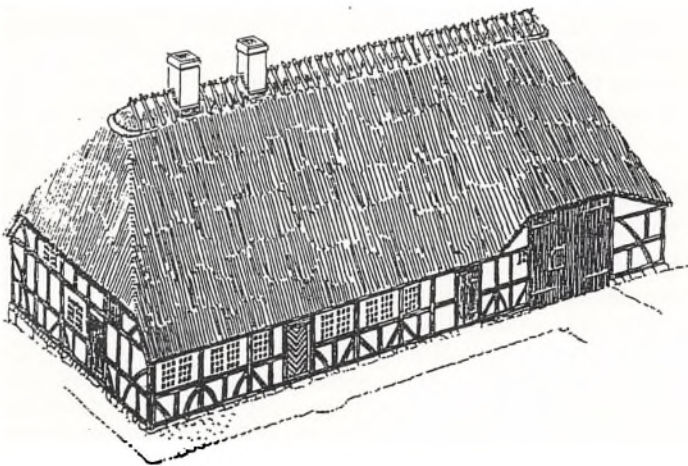
Bogen slutter med et interessant afsnit om pressens behandling af hans henrettelse.

Bogen fås ved henvendelse til Mikael Horn, Enghavevej 23, 4540 Fårevejle. 03 45 54 10.

Pris: indtil 20. november 1987 kr. 160,00 + porto.

efter 20. november 1987 kr. 200,00 + porto.

Kådnerhus fra Als på Frilandsmuseet

Hus fra Dyndvad på Als.

Straks efter at sommerens skandaløse lukning af museerne var ophørt, indbød Frilandsmuseet til præsentation af et husmandshus (kådnerhus) fra Dyndvad på Als.

Oprindelig var det Frilandsmuseets ambitionsniveau, at opføre en stor alsisk gård, som museet har liggende i sit magasin, men man valgte at indskrænke sig til et husmandshus, der lå i landsbyen Dyndvad indtil 1961.

Den brede og statelige bygning er udformet på typisk alsisk måde med bindingsværk, der har mange skrånede tømmerstykker, såkaldte skråbånd. Tømmeret er rødbrunt, og tavlene er udmuret med små mursten, Flensborgsten, der er kalket hvide. Et gammelt alsisk træk er det ombøjede halmbundt, ormen, der øverst på gavlspejden tjener til at fæstne rygningshalmen. Også karnappen på husets haveside er noget, der kendes fra Als, men ellers ikke er almindeligt ved danske landbygninger.

Karnapstuen er husets fineste rum, hvor husets ejerpar har deres forgyldte forbogstaver i den udskårne dekoration over deres indbyggede senge. I modsætning til storstuen ved siden af, som er et halvmørkt uopvarmet opbevaringsrum, er her en vindovn, der har aftræk til køkkenets åbne skorsten.

I aftægtsboligen er en bilæggerovn til opvarmning af de gamle lille stue. Det er en helt lukket jernovn, som man har fyret i

fra aftægtsboligens køkken. Til skorstenen her hører en lille bageovn, hvorimod den store bageovn ud for forstuen har været sat ud af funktion, sandsynligvis efter krav fra de tyske brandmyndigheder.

Den tilstand i huset, der er genskabt, svarer nogenlunde til forholdene nogle år ind i Sønderjyllands tyske tid 1864-1920. Huset er ganske vist væsentligt ældre, sandsynligvis fra engang i 1700-årene. Det er dog præget af en ombygning og nyindretning, der formentlig har fundet sted i forbindelse med Jørgen Hansen og hans hustru Anna Kristines giftermål i 1800. Det er dem, der har deres forbogstaver over alkoven. Han var skipper, men synes på dette tidspunkt at have lagt op som sømand. Nu blev han husmand, kådner, men hans landbrug var såre beskedent, som det ses af den lille stald og lo i enden af huset.

Til yderligere belysning af alsisk byggeskik vil der senere ved siden af kådnerhuset blive rejst en trælade, hjelm, fra Stevning og et lille bagehus i bindingsværk fra Elstrup. OGN

**Alle medlemmer
bør have . . .**

Fås på sekretariatet, samt hos kredsføremændene. Pris 20 kr.

. . . emblem

En slægtsgård på Fejø

Af Max Hansen, Roskilde

I denne beretning om en slægtsgård på Fejø får vi et godt billede af det slægtsforhold, der er på en af landets mindre øer.

Max Hansen, Roskilde er maler og slægtsforsker. Han er født på Fejø, og har et meget indgående kendskab til Fejøs historie og slægterne på øen.

Gården matr. nr. 41 i Østerby på Fejø ejes idag af brødrene Carl Alex og Hans Tage Jørgensen. De er sønner af maler og købmand Peter Jensen Jørgensen og hustru Ella Dagmar Hansine f. Hansen.

Brødrene overtog i 1962 gården efter deres moder, der havde arvet den i 1955 efter sine forældre – gårdejer Anger Gerhard Hansen og hustru Anna Kristine Karensine f. Christensen.

Gårdens bygninger nedbrændte i 1952, den 4. maj og årsagen var at finde i de elektriske installationer. Gården fik aldrig bygget noget nyt stuehus. I stedet anvendte man villaen »Højbo« på matr. nr. 33, der var blevet bygget til datteren.

Den gamle – nu nedbrændte gård – lå sydøst for gaden i Østerby, den var aldrig blevet udflyttet og havde formentlig ligget på samme sted i flere hundrede år. Efter branden i 1952 flyttede Anger Gerhard Hansen og Anna over på det lokale hotel »Landbolyst«, til datteren og svigersønnen, der var hotellets ejer og restauratør.

Gårdejer Anger Gerhard Hansen blev født på gården i 1866 den 20. december. Han var yngste søn af gårdejer Hans Mortensen og hustru Bodil Hansdatter. Gerhard Hansen købte gården af sin mor, som så kom på aftægt på gården. Det var i 1892.

Gerhard Hansen blev gift i 1895 i Fejø kirke med Anna Kristine Karensine Christensen, en pige fra Østerby, datter af gårdejer Daniel Christensen og Else Marie Pedersdatter, gårdfolk på gård matr. nr. 39 a i Østerby. Anna var eneste arving og hendes forældres gård købte Gerhard Hansen den 29. november 1895. De to gårde blev lagt sammen og udgjorde et samlet tilliggende i hartkorn af 10 tdr. 2 skp. 2 fjr. 2¼ alb. Det blev Fejøs største gård, hvad den formentlig stadig er, selvom der er sket mange sammenlægninger siden.

Gerhard Hansen var 4. slægtsled i fædrene linie som selvejer på gården. Gården var købt af hans oldefader – skipper Jeppe Mortensen Badike – i året 1770.

Gerhard døde i 1953 – 86 år gammel, og Anna døde i 1955 – 80 år gammel. Begge døde i Østerby og er begravet på Fejø kirkegård.

Gårdejer og sogneforstander Hans Mortensen i Østerby, var født på gården i 1819 og døbt den 28. februar. Han var søn af gårdejer Morten Jeppesen Badike og hustru Margrethe Hansdatter. Han var yngste søn af en søskendeflok på 10, dog var der kun 2 sønner.

Faderen døde i 1825 og Morten var da kun 6 år gammel. En

søster var endnu ikke født. Moderen giftede sig igen, så gården kunne drives videre uden ejerskift.

Med sin nye mand fik moderen ingen børn. Stedfaderen Christen Thorsen var ejer af gården fra 1830 til 1842 den 8. maj, hvor Hans Mortensen overtog den med aftægtsforpligtigelser til moderen og stedfaderen.

Hans Mortensen blev gift i 1848 i Fejø kirke med pigen Bodil Hansdatter af Østerby. Hun var 17 år gammel og datter af gård-ejer Hans Jensen Olsen og hustru Anna Margrethe Nielsdatter Skotte i Østerby.

En af hendes fjerne forfædre – birkefoged Gert Frederiksen Endemand, der var hendes morfars farfar havde siddet på samme gård indtil 1708, som hun nu var kommet til.

I januar-kvartal 1854 blev gården vurderet til brandforsikring. Den var på 59 fag og vurderedes til 2380 Rbd. I det følgende århundrede blev der ikke ændret så meget ved gården.

Hans og Bodil blev i deres ægteskab velsignet med 12 børn, de 3 døde som spæde, 3 søstre døde inden den giftefærdige alder af tuberkulose og 2 brødre, begge gårdmænd i Vesterby, døde ligeledes af tuberkulose, henholdsvis 33 og 35 år gammel.

Hans Mortensen var byens sogneforstander i en årrække, men i 1867 måtte han forlade dette ekstrajob, fordi han i en offentlig forsamling beskyldte sognefogeden i Vesterby for at være en falsk skriver. For denne handling blev han den 24. august 1867 dømt til 6 ugers simpel fængsel.

Hans Mortensen døde i 1888 og i 1892 blev gården solgt til sønnen Anger Gerhard Hansen. Hans Mortensens enke – Bodil, døde i 1902 og begge ligger begravet på Fejø kirkegård.

Gårdejer Morten Jeppesen Badike på gård nr. 20 i Østerby, der senere blev nr. 41, var født på gården i 1782.

Han var som nævnt søn af skipper og gårdejer Jeppe Mortensen Badike og Anna Hansdatter Lerche.

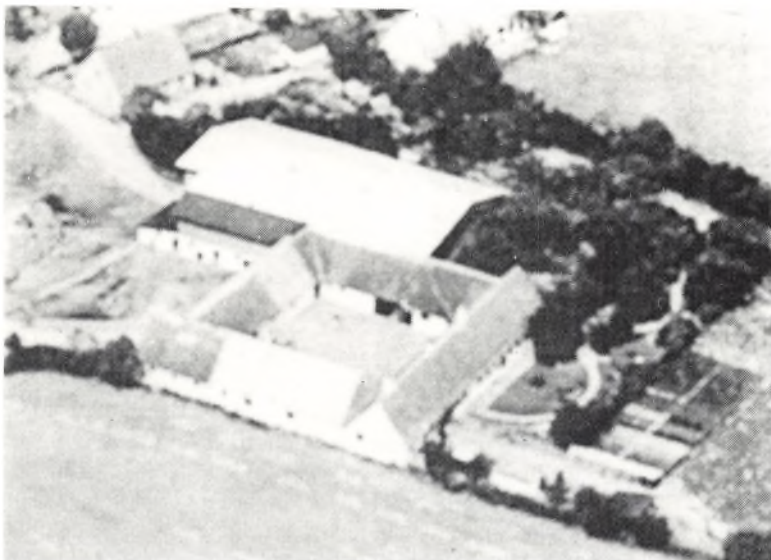
Morten var ældste søn af en søskendeflok på 7, alle nåede voksenalderen. I 1801 overtog Morgen det halve af sin fædrende gård. I 1805 døde faderen, men først i 1823 overtog han den anden halvdel af gården.

Morten blev gift i 1812 i Fejø kirke med pigen Margrethe Hansdatter. Hun var født i Kjeldernæs i Stokkemarke sogn i 1785. Forældrene – gårdejer Hans Jørgen Eriksen og Kristine Christophersdatter boede en kort tid i Østerby på Fejø, men efter Kristines død i 1812, giftede Hans Jørgen sig igen og flyttede til Nakskov.

Morten Jeppesen Badike og Margrethe fik 10 børn, men kun de 7 nåede voksenalderen.

Morten døde kun 43 år gammel i 1825 og Margrethe blev som før nævnt gift med Christen Thomsen fra Stokkemarke sogn. Han døde i 1858, og hun 10 år senere.

Skipper og gårdejer Jeppe Mortensen Badike var født i 1742 i Østerby. Han var søn af Morten Pedersen Badike og Margrethe Jeppesdatter. Jeppe var skipper i sine unge år, men i sit 28. år blev han landmand. Gård nr. 20 i Østerby blev til salg. På gården sad han mormors broders enke. Karen Andersdatter Rogø. Hun var i 1770 omkring de 66 år gl., så det var på tide at få solgt gården og komme på aftægt. Hun havde været enke de sidste 16 år, en overgang havde hendes eneste søn været ejer af gården, da den endnu var færggård, for i 1762 havde Anders Hansen fæstet det halve af sin moders gård. Ved kronens salg af fæstegårdene var han køber af den hele gård, det var i 1768. Men året efter var moderen igen ejer af gården. 31. juli 1770 udbyder hun dog sin gård til salg ved Fejø Birketing, og køberen blev Jeppe

*Matr. nr. 4 L i Østerby, Fejø sogn
Gården brændte i 1952 og blev ikke genopført.*

Mortensen Badike. Gården blev solgt på følgende vilkår:

Karen Rogø forbeholdt sig boen, selv at forestå gårdens indtægter og udgifter som hidtil og Jeppe skulle gøre opsyn med tjenestefolkene, at de forrettede avlingen og husholdningen, hvad hun dem byde at de måtte gøre. Da hun selv forestod avlingen betaler hun ingen renter af den sum hun bliver betalt, men i stedet skal Jeppe nyde fri kost og logement i gården, indtil hun måtte blive gården at fratræde og da ham overleve med besætning og videre.

Skulle hun blive sindet formedelst alderdom og skrøbelighed, var Jeppe pligtig til at indrette hende en skikkelig stue med kammer, køkken, skorsten og bagerfyr og holde samme i forvarlig og god stand, samt give føde til hende og en pige hvert år Mortens dag. 6 tdr. rug, 6 tdr. byg, 3 skp. ærter, 4 læs brænde, 4 læs god tørv samt et fedt svin af de bedste han selv feder. 6 fede gæs samt fodring til en ko og 4 får samt græsse dem om sommeren.

Skulle det hænde at Jeppe døde før Karen, da skal købekonditionerne ialt på det nøjeste og uden mindste billige klage opfyldes og døde Jeppe ikke før Karen, skulle hun forbeholde sig ene og alene ret til gården så længe hun levede.

Dette blev læst på Fejø Birketing den 12. oktober 1770.

Således havde den aldrende enke garderet sig i alle retninger – troede hun da, men en ting havde hun ikke garderet sig imod, for den 26. februar 1771 – godt 4 måneder senere – ringede klokkerne til bryllup i Fejøs kirke, for den 66 årige Karen Andersdatter Rogø og den 29 årige Jeppe Mortensen Badike. Sådan gik det med den gårdhandel! Om betingelserne blev overholdt, vides ikke!

Karen Rogø døde kort før sin 10 års bryllupsdag og blev begravet den 22. februar 1781. Jeppe giftede sig godt 2 måneder senere den 18. april med Anna Hansdatter Lerche, datter af Hans Mogensen Lerche og Kirsten Mortensdatter, gårdfolk i Østerby. Hun var 9 år yngre end Jeppe. De fik 7 børn, som alle nåede voksenalderen. Jeppe døde i 1805 godt 63 år gammel og Anna døde i 1828.

Således blev Jeppe Mortensen Badike ejer af den gård som hans mormors far – Jørgen Olsen, havde købt på auktion i 1708 til sin søn Hans Jørgensen.

I skiftet efter Hans Jørgensen fra 1754 var gården på 4 længer med 52 fag – vurderet til 420 sldr. *Max Hansen*

Jens og Anna Jensens fond...

udlåner penge til unge landmænds etablering, også ved generationsskifte. Årlige ydelser uden kurstab for tiden 12 procent, hvoraf 9 procent er rente. Henvendelse til:

**Gårdejer Carl Martin Christensen, Badstrupvej 39, Badstrup, 5485 Skamby
Telefon 09 85 11 74**

Henvendelse til fonden skal være indsendt senest 1/6 eller 1/12 hvert år.

Favørtilbud nr. 5 fra Landbohistorisk Selskab

Margit Mogensen: Landbruget i dansk
malerkunst ca. 1840-1915.

En smuk bog, der er velegnet til gave.

Bogen indeholder 65 gengivelser i s/h og farve af danske malerier med motiver fra landbrugets område: markerne, gårdene, kvæget og landbefolkningens liv inde og ude. Kunsthistorisk set spændes der fra nationalromantik, over naturalisme og realisme i slutningen af forrige århundrede til modernismens gennembrud omkring 1. verdenskrig. Det betyder sagt på en anden måde, billeder af kendte malere som f. eks. Lundbye, P. C. Skovgaard, Dalsgaard, Vermehren, Exner, Philipsen, L. A. Ring og Fynboerne, men tillige en række malere, som man i dag sjældent ser, eller som nu er husket for helt andre motiver end de landbrugsorienterede.

Margit Mogensen, der er arkivar i Rigsarkivet og cand. mag. i historie og kunsthistorie, har i denne bog behandlet landbrugets historie og udvikling i denne afgørende omstillingsperiode parallelt med dansk malerkunst, som dengang i særlig grad var optaget af folkelivet og det danske landskab. Det er første gang, de to temaer er blevet skrevet samlet i en bog.

Hovedspørgsmålene er hvilke emner kunstnerne tog fat på, hvorfor de valgte, som de gjorde, og i hvilken grad det, vi ved om landbrugets virkelighed, afspejles i billederne. Som man kan gætte, er det ofte »drømmebilleder« af det landlige, man får at se – hvilket imidlertid også siger noget om datiden og skillelinierne i samfundet. Nok var der dejligt ude på landet, men skyggesiderne var der sandelig også. Det får man da også indtryk af gennem f. eks. L. A. Rings malerier, hvoraf flere er med i bogen.

Bagi bogen er der foruden en omfattende litteraturliste om kunst og landbrug en registrant over nogle af de mange, mange flere danske malerier fra tiden, hvor landbruget er blevet skildret. Mange af billederne hænger for øvrigt på kunstmuseerne uden for København.

J. Th. Lundbye: Ulstrup. Refnæs. 1847.

Undertegnede medlem af Dansk Slægtsgaardsforening bestiller hermed »Landbruget i dansk malerkunst ca. 1840-1915« til favørpris kr. 90,00 + porto.

NAVN .....

ADRESSE .....

.....
UNDERSKRIFT

Brevkort
Ufrankeret svarforsendelse

5
Sendes
ufrankeret
Modtageren
betaler portoen

Landbohistorisk Selskab

Hestehaven 3
5260 Odense S

Velkommen til nye medlemmer:

Gårdejer
Hans Jessen Juhler
Møllevej 19
Følsted
6200 Aabenraa

Gårdejere
Kirsten og Viggo Brodersen
»Søagergaard«
Søagervej 2
6360 Tinglev

Gårdejer
Thomas Tækker
Enghavegård
Thomashavevej 6
Mjang
6400 Sønderborg

Gårdejer
Chresten Gade
Korupvej 28
9560 Hadsund

Gårdejer
Søren Christensen
»Ny Dyregård«
Flintedalevej 1
9240 Nibe

Gårdejer
Peder Pinstrup
»Godensgaard«
Løgstørvej 21
9240 Nibe

Gårdejer
Peter Fristrup
Klæstruplundvej 5
9240 Nibe

Asta Kappel
Miehesgade 70 C
9510 Arden

Gårdejer
Knud Lyngså Knudsen
»Damgård«
9240 Nibe

Gårdejere
Heidi og Rasmus Møller
»Fausbøl«
Fausbølvej 10
6360 Tinglev

Gårdejere
Inge og Peter Friis Møller
Kassøvej 6
Sdr. Ønslev
6230 Rødekro

Gårdejere
Ida og Kjeld Philipsen Bladt
»Hyruplund«
Hyrup Bygade 23
6100 Haderslev

Gårdejer
Møller Poulsen
Tvilum Kjærsgård
Tvilum Kirkevej 47
8600 Silkeborg

Gårdejer
Albert Fristrup Andersen
»Skallemsgård«
Lyngbjergvej 5
Simsted
9240 Nibe

Gårdejer
Erik Fristrup
Klæstruplundvej 3
9240 Nibe

Gårdejer
Otto Kristensen
»Dyregård«
Flintedalevej 3
Vokslev
9240 Nibe

Gårdejer
Søren Søndergård
Rostrupvej 22
Rostrup
9240 Nibe

Overlærer
Mogens Larsen
Gyrstinge Bygade 85
4100 Ringsted

Gårdejere
Kirsten og Leif Grube
Ørritsmosegård
Slimmingevej 40
Vollerslev
4100 Ringsted

Gårdejere
Anne Grethe Højland Jensen
og Bent Søgård Jensen
»Søgård«
Søgårdsvej 8
Sørbymagle
4200 Slagelse

Landbrugslærer, cand. agro.
Bertel Stenbæk
Kløvervej 2
4270 Høng

Tove og Evald Petersen
Højen 2
4230 Skølskør

Helga og Vagn Jensen
Harstedvej 2
Sørbylille
4200 Slagelse

Gårdejere
Inge og Gunnar Aage
»Dambækgaard«
Dambækvej 4
Hullebæk
4800 Nykøbing F

Knud Skafte Larsen
Dalbyvej 7
Birket
4943 Torrig

Gårdejer
Gerhardt Juul
Hobyvej 6
4983 Dannemare

Gårdejere
Astrid og Laurits Hansen
»Haraldstedgaard«
Kauslundevej 56
Kauslunde
5500 Middelfart

Lund Mølle

Vallensved sogn ved Næstved

af gdr. Poul Andersen, Lund

Ved vejen mellem Lund og Vallensved lå førhen Lund Mølle. Den blev bygget i 1861 af Mads Rasmussen, som selv drev møllen til 1870, da den blev bortforpagtet til Niels Pedersen, som senere overtog møllen, og drev den indtil 1875. Derefter købte Rasmus C. Madsen møllen. Han var søn af Mads Rasmussen.

Rasmus C. Madsen var i 1871 blevet gift med Ane Margrethe Jensen, datter af sognefoged Jens Pedersen, Lund, som er min oldefar på mødrene side.

R. C. Madsen drev møllen i knapt 50 år, og i 1924 solgte han til sin søn Aage Madsen, som blev den sidste møller i Lund. I 1934 købte min onkel og faster møllen for 30.000 kr. Møllen blev revet ned og solgt for 500 kr. Til gården hører 24 tdr. land agerjord. Senere havde min fætter gården i 4 år, hvorefter en anden faster og onkel købte den. I 1964 købte min fader gården for 144.000 kr. Min fader havde den i 16 år, hvorefter den blev solgt til elektriker Per Stub Rasmussen for 850.000 kr. og han har den stadigvæk, men Lund Mølle var altså i familien i over 100 år.

Ejerne af Lund Mølle i 125 år.

Mads Rasmussen 1861-1870

Niels Pedersen 1870-1875

Rasmus C. Madsen 1875-1924 (søn af Mads Rasmussen)

Aage Madsen 1924-1934 (søn)

Karen og Fr. Jensen 1934-1945

Børge Jensen 1945-1949 (søn)

Ingeborg og Hans Pedersen 1949-1964 (søster til Karen Jensen)

Petra og H. P. Andersen 1964-1980 (søster til Karen Jensen)

Per Stub Rasmussen 1980-

Lund Mølle og møllegård.

Den store hollandske mølle blev bygget i 1861.

Manden med hunden er mølleren - Rasmus C. Madsen, og konen med det hvide forklæde er hans hustru og den lille dreng ved hendes side er sønnen, den senere møller Aage Madsen, som blev født i 1899.

